

Ελλάδα 2015: Ζητείται επείγοντως κοινωνική δικαιοσύνη!

Πίσω από κάθε απατηλό «success story» που επινοούν οι πολιτικοί μας για να το χρησιμοποιούν σαν εφήμερο σκέπασμα της αλήθειας και της αποτυχίας που γεννά η κάθε πρόσκαιρη θητεία τους, υπάρχει η ωμότητα της καθημερινής ζωής που όλα τα χρόνια της κρίσης, εκδηλώνεται ως βάθεμα και γενίκευση της κοινωνικής αδικίας στην χώρα. Μια πραγματικότητα που αποτυπώνεται με σαφήνεια στην τελευταία έρευνα του ιδρύματος Bertelsmann για τον Δείκτη Κοινωνικής Δικαιοσύνης(ΔΚΔ) στην Ευρώπη.

Η μεγάλη εικόνα που αφορά συνολικά τα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ, δείχνει ότι η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός συνεχίζουν να πλήττουν 1 στους 4 Ευρωπαίους πολίτες. Αλλά επιπλέον εκτός από την τάση παγίωσης γνωστών παραμέτρων της κοινωνικής αδικίας, όπως η φτώχεια, φαίνεται να επικρατούν και μάλιστα με έντονο τρόπο οι διαφορές ανάμεσα σε Νότο και Βορρά, αλλά και ανάμεσα στα συμφέροντα των γενεών με τους νέους και τα παιδιά να πλήττονται δραματικά.

Στον τόπο μας όλες σχεδόν οι παράμετροι της κοινωνικής αδικίας βιώνονται από τον πληθυσμό στα ανώτερα ακραία σημερινά ευρωπαϊκά όρια. Η Ελλάδα κατατάσσεται ως η χώρα με τις χειρότερες επιδόσεις σε ό,τι αφορά την κοινωνική δικαιοσύνη. Βρίσκεται στις τελευταίες πέντε θέσεις μεταξύ των 28 της ΕΕ σε όλες τις κατηγορίες που συγκροτούν τον Δείκτη Κοινωνικής Δικαιοσύνης και καταλαμβάνει την τελευταία θέση σε τρεις από αυτές: α) πρόσβασης στην αγορά εργασίας, β) κοινωνικής συνοχής και μη διάκρισης και γ) δικαιοσύνης μεταξύ των γενεών (Εικόνα). Συνολικά πήρε την τελευταία θέση με 3.61 στην κλίμακα 1-10 του ΔΚΔ. Επίσης, όσον αφορά τον ειδικό υπο-δείκτη για τις ευκαιρίες που δίνονται στα παιδιά και την νεολαία, η χώρα μας βρέθηκε στην 24η θέση.

Εικόνα . Social Justice Index 2015: Greece

Στην έρευνα του ιδρύματος Bertelsmann σημειώνεται ότι η κρίση είχε καταστροφική επίδραση στην φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και ότι τα μνημόνια επιδείνωσαν τα υπάρχοντα κοινωνικά προβλήματα. Πιο ειδικά και μεταξύ άλλων αναφέρονται τα παρακάτω ενδιαφέροντα.

Πρόληψη φτώχειας

Το ποσοστό των ατόμων που απειλούνται από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό έχει αυξηθεί ακόμη περισσότερο σε σύγκριση με το 2014 φτάνοντας στο 36 τοις εκατό του συνολικού πληθυσμού, στο 36.7 τοις εκατό στα παιδιά και στο 23 τοις εκατό στους ηλικιωμένους. Επίσης, από την αρχή της κρίσης μέχρι σήμερα, το ποσοστό των Ελλήνων που έχουν πληγεί από σοβαρή υλική στέρηση έχει σχεδόν διπλασιαστεί στο 21.5 τοις εκατό (Πίνακας 1).

ΕΛΛΑΔΑ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	2008	2011	2014	2015	Θέση για το 2015	2008- 2015
Πρόληψη φτώχειας	4.26	4.42	2.76	2.43	26	-1.82
<i>Σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, Σύνολο πληθυσμού</i>	28.3	27.6	34,6	36	26	
<i>Σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, Παιδιά (0-17)</i>	28.2	30	35.4	36.7	25	
<i>Σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, Ηλικιωμένοι (65+)</i>	30.6	26.8	23.5	23	20	
<i>Σοβαρή υλική στέρηση, Σύνολο πληθυσμού</i>	11.5	11.0	20.3	21.5	25	
<i>Σοβαρή υλική στέρηση, Παιδιά (0-17)</i>	9.7	12.2	23.3	23.8	25	
<i>Σοβαρή υλική στέρηση, Ηλικιωμένοι (65+)</i>	17.4	12.1	13.7	15.5	22	
<i>Πληθυσμός που ζει σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας</i>	8.1	6.6	14.2	17.2	27	

Ός κίνδυνος φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (περιλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα στο διαθέσιμο εισόδημα, ενώ δεν συμπεριλαμβάνονται οι συντάξεις), ορίζεται το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα είναι μικρότερο του 60% του εθνικού ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος.

Η υλική στέρηση καλύπτει τους δείκτες που αφορούν την οικονομική πίεση και τα διαρκή καταναλωτικά αγαθά. Αφορά άτομα που ζουν σε συνθήκες περιορισμένων πόρων. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν οικονομικά (και επομένως στερούνται) τουλάχιστον τέσσερα από τα ακόλουθα εννέα: 1) δυνατότητα πληρωμής ενοικίου ή λογαριασμών κοινής ωφελείας, 2) επαρκή οικιακή θέρμανση, 3) αντιμετώπιση έκτακτων εξόδων, 4) διατροφή με κρέας, ψάρι ή πρωτεϊνούχα ισοδύναμα κάθε δεύτερη μέρα, 5) μια εβδομάδα διακοπές μακριά από το σπίτι, 6) αυτοκίνητο, 7) πλυντήριο ρούχων, 8) έγχρωμη τηλεόραση, ή 9) τηλέφωνο.

Οι άνθρωποι που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας είναι τα άτομα ηλικίας 0-59 ετών που ζουν σε νοικοκυριά όπου οι ενήλικες (ηλικίας 18-59 ετών) εργάζονται λιγότερο από το 20 τοις εκατό του συνολικού δυναμικού εργασίας τους κατά το παρελθόν έτος.

Πίνακας 1

Από την άποψη της φτώχειας, το χάσμα ανάμεσα στους μεγαλύτερους και τους νεότερους έχει αυξηθεί σημαντικά με τους νέους να πλήττονται περισσότερο από την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Και στην χώρα μας το εισόδημα των νέων συρρικνώθηκε περισσότερο σε σχέση με την μείωση των συντάξεων. Το

ποσοστό των παιδιών που σήμερα ζουν κάτω από συνθήκες σοβαρής υλικής στέρησης έχει υπερδιπλασιαστεί από 9.7 τοις εκατό το 2007 σε 23.8 τοις εκατό το 2015. Αντίθετα το ανάλογο ποσοστό στους ηλικιωμένους(65+) ελαττώθηκε από 17.4 το 2007 σε 15.5 τοις εκατό το 2015 (Πίνακας 1).

Ισότιμη εκπαίδευση

Η δυνατότητα για ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση και εξέλιξη βαθμολογήθηκε επίσης χαμηλά για την χώρα μας. Ιδιαίτερα στον τομέα της χρηματοδότησης της προσχολικής παιδείας είμαστε την προτελευταία ευρωπαϊκή θέση (Πίνακας 2).

ΕΛΛΑΔΑ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	2008	2011	2014	2015	Θέση για το 2015	2008- 2015
Ισότιμη Εκπαίδευση	4.04	4.02	4.56	4.89	25	0.85
Κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο και επιδόσεις των μαθητών	3.7	4.3	4.1	4.1	9	
Δαπάνη για την προσχολική εκπαίδευση ως ποσοστό ΑΕΠ	0.1	0.1	0.1	0.1	27	
Πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου	14.4	13.5	10.1	9	16	

Πηγή: Δείκτης Κοινωνικής Δικαιοσύνης, Ινστιτούτο Βελτίωσης Πρω. Γ. Γαβαλάκης

Πίνακας 2

Πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Στην διάσταση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας η χώρα μας με βαθμολογία 3.42 τοποθετείται στην τελευταία θέση μεταξύ των 28 μελών της ΕΕ. Το 2014, μόνο το 49.4 τοις εκατό των Ελλήνων σε παραγωγική ηλικία είχε εργασία. Παρότι αυτό το ποσοστό απασχόλησης δείχνει μικρή βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος παραμένει 12 ποσοστιαίες εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το ποσοστό του 2008 (Πίνακας 3).

ΕΛΛΑΔΑ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	2008	2011	2014	2015	Θέση για το 2015	2008-2015
Πρόσβαση στην αγορά εργασίας	5.33	4.7	3.22	3.42	28	-1.91
Ποσοστό απασχόλησης	61.4	59.4	48.4	49.4	28	
Ποσοστό απασχόλησης (55-64) ετών	43	42.4	35.6	34	28	
Ποσοστό ανεργίας	7.9	12.9	27.7	26.7	28	
Ποσοστό ανεργίας νεολαίας (15-24) ετών	21.9	33.0	58.3	53.2	27	
Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας ως ποσοστό εργατικού δυναμικού	3.7	5.7	18.5	19.5	28	
Ποσοστό ανεργίας ατόμων με χαμηλά προσόντα	7.7	13.0	30.2	28.7	25	
Ακούσια μερική απασχόληση	82.2	84.6	87.8	86.3	24	
Εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας	12.9	12.5	13.4	11.9	27	

Πηγή: Δείκτης Κοινωνικής Δικαιοσύνης, Ίδρυμα Bertelsmann (Πιν. Γνωθολόγιο)

Πίνακας 3

Οι εργαζόμενοι, ηλικίας 55-64, έχουν το χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ με ποσοστό 34 τοις εκατό. Την σταθερή μείωση του αριθμού αυτών των εργαζομένων μπορεί να την δει κανείς από το 2008 (Πίνακας 3). Επίσης, η αναλογία των γυναικών προς τους άνδρες που δραστηριοποιούνται στην αγορά εργασίας είναι χαμηλή (0.71 το 2014 - 27η θέση).

Το ποσοστό ανεργίας της χώρας, 26.7 τοις εκατό το 2014, είναι το υψηλότερο στην ΕΕ. Μια μικρή βελτίωση παρατηρείται σε σχέση με το προηγούμενο έτος, αλλά ο αριθμός των ανέργων εξακολουθεί να είναι σχεδόν 19 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερος από ό, τι ήταν το 2008 και πολύ υψηλότερος σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, 17,8 τοις εκατό (Πίνακας 3).

Το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων, δηλ. εκείνων που βρίσκονται εκτός εργασίας για ένα χρόνο ή περισσότερο, από 3,7 τοις εκατό το 2008 έχει αυξηθεί δραματικά σε 19,5 τοις εκατό το 2014, το οποίο είναι το υψηλότερο ποσοστό στην έρευνα (Πίνακας 3). Οι μακροχρόνια άνεργοι διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Οι νεαρότεροι Έλληνες εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν ένα αβέβαιο μέλλον. Η ανεργία της ηλικιακής ομάδας 15 έως 24 έχει υπερδιπλασιαστεί από το 2008 (και πάλι, με μεγάλη διαφορά, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην ΕΕ). Επιπλέον, πολλοί από αυτούς εργάζονται προσωρινά. Τελικά, το 86.3 τοις εκατό με μερική απασχόληση δεν μπορεί να βρει μόνιμη εργασία (Πίνακας 3).

Κοινωνική συνοχή και μη διάκριση

Η χώρα μας κατατάσσεται τελευταία (με βαθμολογία 4.20) στην διάσταση της κοινωνικής συνοχής και μη-διάκρισης. Όσον αφορά τον συντελεστή Gini, μέτρο της εισοδηματικής ανισότητας, η Ελλάδα κατατάσσεται 24η. Επιπλέον, έχουμε τον δεύτερο υψηλότερο ποσοστό NEET στην ΕΕ. Το 2015, 28.4 τοις εκατό των Ελλήνων 20-24 ετών ούτε απασχολούνται, ούτε συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Αυτό το ποσοστό είναι ελαφρώς καλύτερο από το 31.3 τοις εκατό του 2014, αλλά απέχει πολύ από το 15.8 τοις εκατό του 2008 (Πίνακας 4). Στην έρευνα τονίζεται ότι αν δεν επιλυθεί το ζήτημα αυτού του υψηλού ποσοστού των ανενεργών νεαρών ενηλίκων τότε αυτό μπορεί μακροπρόθεσμα να απειλήσει σοβαρά την χώρα.

ΕΛΛΑΔΑ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	2008	2011	2014	2015	Θέση για το 2015	2008- 2015
Κοινωνική συνοχή και μη-διάκριση	4.57	4.64	3.75	4.20	28	-0.37
Μη-διάκριση	6	6	4	5	23	
Ισότητα φύλων στα κοινοβούλια	14.7	17.3	21.0	21.0	20	
Συντελεστής Gini	34.3	33.1	34.3	34.5	24	
Πολιτική ενσωμάτωσης	5	5	5	6	13	
Ποσοστό νέων (20-24) εκτός εργασίας και εκτός επαγγελματικής κατάρτισης (NEET)	15.8	21.4	31.3	28.4	27	

Πηγή: Δείκτης Κοινωνικής Δικαιοσύνης, Ιδρυμα Bertelsmann (Πηρ. Γνωσκόμοιο)

Πίνακας 4

Οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης αξιολογήθηκαν σαν οι χειρότερες επιδόσεις στην ΕΕ (Πίνακας 4). Οι ερευνητές κατέληξαν ότι η αμέλεια «προηγούμενων κυβερνήσεων» στην καταπολέμηση της φτώχειας και στις

πολιτικές κατά του κοινωνικού αποκλεισμού κατέστησαν τους πλέον ευάλωτους της ελληνικής κοινωνίας άνετοιμους να αντεπεξέλθουν στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Επίσης ότι εκτός από την κοινωνική και φιλανθρωπική δράση Οργανώσεων και της Εκκλησίας, η ελληνική οικογένεια, συμπεριλαμβάνοντας συχνά μέλη περισσότερων από τρεις γενιές, λειτούργησε ως ύστατη λύση για τους φτωχούς και τους κοινωνικά αποκλεισμένους.

Οι πολιτικές κατά των διακρίσεων βαθμολογήθηκαν ελαφρώς καλύτερα (Πίνακας 4). Επισημάνθηκε ότι παρότι έχουν θεσπιστεί νομικές προστασίες τόσο στο εσωτερικό όσο και σε επίπεδο ΕΕ, «η νομοθεσία κατά των διακρίσεων έχει σπάνια εφαρμοστεί. Κατά την υπό εξέταση περίοδο το ελληνικό κράτος δεν ήταν σε θέση να ελέγξει τα κρούσματα φυλετικής βίας που περιοδικά εκδηλώνονταν σε γειτονίες της Αθήνας με υψηλή συγκέντρωση μεταναστών από τη Νότια Ασία και την υποσαχάρια Αφρική. »

Υγεία

Οι περικοπές έπληξαν τις υπηρεσίες υγείας και την ποιότητα, με την κακοδιαχείριση να επιδεινώνει τα προβλήματα. Από το 2007 και το 2013, ο αριθμός των ατόμων που δεν είναι σε θέση να αποκτήσουν την απαραίτητη ιατρική περίθαλψη δηλώνοντας σαν αιτία την οικονομική αδυναμία, τις μεγάλες λίστες αναμονής ή τις γεωγραφικές αποστάσεις αυξήθηκε από 5.4 τοις εκατό σε 9 τοις εκατό. Αυτή είναι και η πιο σημαντική αύξηση σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο παρά τα σοβαρά προβλήματα στο σύστημα υγείας λόγω της κρίσης, η χώρα μας εξακολουθεί να κατέχει το τέταρτο καλύτερο αποτέλεσμα στο θέμα της προσδόκιμου υγιούς ζωής(χωρίς αναπηρίες) με 64.9 χρόνια (Πίνακας 5).

ΕΛΛΑΔΑ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	2008	2011	2014	2015	Θέση για το 2015	2008- 2015
Υγεία	5.68	6.13	4,68	4.41	24	-1.27
Προσβασιμότητα και εύρος παρεχομένων υπηρεσιών	55.6	63.1	53.7	53.7	25	
Αποτελεσματικότητα συστήματος υγείας	71.6	76.0	62.0	62.0	17	
Αναφερόμενες μη ικανοποιούμενες ιατρικές ανάγκες	5.4	5.5	8.0	9.0	26	
Προσδόκιμο υγιούς βίου (χρόνια)	66.8	66.5	64.	64.9	4	

Αναφερόμενες μη ικανοποιούμενες ιατρικές ανάγκες λόγω κόστους, απόστασης ή λίστας αναμονής (%)

Πίνακας 5

Δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών

Τέλος, η χώρα μας κατατάσσεται πολύ χαμηλά από την άποψη της δικαιοσύνης μεταξύ των γενεών. Σημειώνεται ότι είμαστε μία από τις δημογραφικά “γηραιότερες” χώρες της ΕΕ σε συνδιασμό με το γεγονός ότι έχουμε το υψηλότερο δημόσιο χρέος (177% του ΑΕΠ). Και παρά το γεγονός ότι τα ελλείμματα του προϋπολογισμού αποκλιμακώνονται μέσα από την εφαρμογή σκληρών πολιτικών λιτότητας, το επίπεδο του χρέους αυξάνεται και πάλι. Έτσι οι φορολογικές επιβαρύνσεις για τους σημερινούς νέους καθώς και τις μελλοντικές γενιές είναι τεράστιες. Ταυτόχρονα, οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη είναι πολύ χαμηλές (0.8% του ΑΕΠ) (Πίνακας 6).

ΕΛΛΑΔΑ: ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	2008	2011	2014	2015	Θέση για το 2015	2008-2015
Δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών	2.86	2.94	3.40	1.57	28	0.71
Οικογενειακή πολιτική	3	4	4	5	21	
Συνταξιοδοτική πολιτική	2	2	4	4	24	
Ποσοστό εξάρτησης των ηλικιωμένων	27.9	28.4	30.8	31.6	27	
Χρέος κυβέρνησης ως ποσοστό ΑΕΠ	108.8	145.7	174.9	177.2	28	
Δαπάνη για την έρευνα και την ανάπτυξη ως ποσοστό ΑΕΠ	0.6	0.6	0.7	0.8	22	
Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου	11.6	11.4	9.8	9.8	20	
Ποσοστό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	8.2	8.5	13.4	15.0	15	

Πίνακας 6

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η αξιολόγηση των έξι κατηγοριών του Δείκτη Κοινωνικής Δικαιοσύνης και των επιμέρους ποσοτικών και ποιοτικών παραμέτρων τους είναι αποκαλυπτική για την πραγματική κατάσταση της κοινωνίας και τις παραγωγικές δυνατότητες σε μια χώρα.

Η αποτελεσματική πρόληψη της φτώχειας παίζει κωδικό ρόλο για την μέτρηση της κοινωνικής διακιοσύνης. Σε συνθήκες φτώχειας η κοινωνική συμμετοχή και μια αυτοκαθοριζόμενη ζωή πολύ δύσκολα επιτυγχάνονται.

Η ισότιμη πρόσβαση σε μια ποιοτική εκπαίδευση είναι ένας άλλος ουσιώδης παράγοντας για ισότητα στις δυνατότητες και τις ευκαιρίες για πρόοδο (κάθετη κινητικότητα). Η κοινωνική, πολιτική και οικονομική συμμετοχή εξαρτιέται σε μεγάλο μέρος από αυτό το δημόσιο αγαθό.

Ο μη αποκλεισμός από την αγορά εργασίας έχει επίσης μεγάλη σημασία για την κοινωνική δικαιοσύνη. Η κατάσταση ενός ατόμου καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την συμμετοχή του στο εργατικό δυναμικό. Ο αποκλεισμός περιορίζει σημαντικά τις ευκαιρίες για ατομική αυτοπραγμάτωση, συμβάλλει

στην αύξηση του κινδύνου της φτώχειας και ακόμη μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές διαταραχές της υγείας.

Η διάσταση της κοινωνικής συνοχής και μη διάκρισης εξετάζει κατά πόσον έχουν αντιμετωπιστεί με επιτυχία οι τάσεις για κοινωνική πόλωση και αποκλεισμό και για διακρίσεις κατά συγκεκριμένων ομάδων.

Η διάσταση της ισότητας στην υγεία περιγράφεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας: *«Αυτές οι ανισότητες στον τομέα της υγείας, ανισότητες που μπορούν να αποφευχθούν, ανακύπτουν λόγω των συνθηκών στις οποίες οι άνθρωποι μεγαλώνουν, ζουν, εργάζονται και γερνούν και λόγω των συστημάτων που εφαρμόζονται για να αντιμετωπίζεται η ασθένεια. Με την σειρά τους, οι συνθήκες υπό τις οποίες οι άνθρωποι ζουν και πεθαίνουν διαμορφώνονται από πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις. Οι κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές ασκούν καθοριστική επίδραση στο κατά πόσον ένα παιδί μπορεί να μεγαλώσει και να αναπτύξει το μέγιστο των δυνατοτήτων του και να ζήσει μια ανθηρή ζωή ή αν η ζωή του θα καταστραφεί.»*

Η έκτη διάσταση του Δείκτη Κοινωνικής Δικαιοσύνης προσεγγίζει το ζήτημα της δικαιοσύνης μεταξύ των γενεών. Το ζήτημα που διακυβεύεται εδώ είναι η ανάγκη οι σύγχρονες γενιές να ζήσουν τη ζωή που εκτιμούν χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να κάνουν το ίδιο. Ειδικά για την Ελλάδα ο συνδιασμός της εξυπηρέτησης του χρέους και της δημογραφικής γήρανσης, δημιουργεί ένα εκρηκτικό μίγμα για τις αμέσως επόμενες δεκαετίες (βλέπε και ανάρτηση: [Χρέος, δημογραφικό, μεσαία τάξη. Οι τρεις Σφίγγες](#)).

Τέλος, όπως αναφέρεται στην έρευνα, ο υπο-δείκτης για την ευκαιρία στο παιδί και την νεολαία, διερευνά την αξία της κοινωνικής δικαιοσύνης για τα παιδιά και τη νεολαία σαν το κλειδί για τη διασφάλιση μιας βιώσιμης κοινωνίας. Αναμφίβολα, είναι δεοντολογικά και ηθικά ορθό να παρέχεται σε όλα τα παιδιά και τη νεολαία το μεγαλύτερο δυνατό φάσμα ευκαιριών συμμετοχής.

Τα ευρήματα του Δείκτη Κοινωνικής Δικαιοσύνης και οι συνειρμοί που αυτά γεννούν στον καθένα για την χώρα του, θα έπρεπε να είναι απαραίτητα εργαλεία για πολιτικές αποφάσεις, ανατροπές και δράσεις. Ακόμη και για εμπλουτισμό της ίδιας της μεθοδολογίας του. Για παράδειγμα θα μπορούσαν να προστεθούν ειδικές παράμετροι, όπως για την αξιοκρατία, τις πελατειακές σχέσεις, την διαπλοκή και

την διαφθορά.

Αλλά το πρόβλημα είναι ότι αυτά τα ελλείμματα κοινωνικής δικαιοσύνης που καταγράφει ο Δείκτης σε πολλές χώρες της ΕΕ, και πρώτιστα στην δική μας, δεν τα λαμβάνουν υπόψιν στις επιλογές τους ούτε οι ευρωπαϊκές, ούτε οι εθνικές πολιτικές ηγεσίες. Όμως αυτό ισοδυναμεί με μια επικίνδυνη απομάκρυνση από τη δημοκρατία και με ένα άνοιγμα προς τον απολυταρχισμό, που με δεδομένη την πολιτική ολιγωρία μπορεί να οδηγήσει στην εκτροπή και την αναρχία.

Οι ιδεολογικές γωνίες έχουν αμβλυυνθεί από την οικονομική κρίση και το προσφυγικό πρόβλημα μπορεί να αποσταθεροποιήσει ακόμη περισσότερο την εύθραυστη πολιτική ισορροπία που διαμορφώνεται από την υφαρπαγή του πλούτου της πρώην μεσαίας τάξης διευρύνοντας έτσι παραπέρα την φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό, την ανεργία και την ανισότητα.

Η Ελλάδα, στην ουσία μια χώρα χωρίς κοινωνική δικαιοσύνη, όπως αποδεικνύουν αντικειμενικά και οι μετρήσεις, και με μια κοινωνία αποδυναμωμένη ηθικά και οικονομικά, είναι ο πιο αδύναμος κρίκος σε αυτή την αλυσίδα. Είναι μια χώρα που όλα μπορούν να συμβούν, ανά πάσα στιγμή και προς την οποιαδήποτε κατεύθυνση. Η Ελλάδα είναι η βασίλισσα της πολιτικής αβεβαιότητας στην Ευρώπη. Και αυτό θα έπρεπε να κρατά τους σκεπτόμενους πολίτες σε επαγρύπνηση και δράση για να αλλάξει ριζικά και να σταθεροποιηθεί σε νέες βάσεις το πολιτικό τοπίο.

Στην Ελλάδα ζητείται επείγοντως κοινωνική δικαιοσύνη. Μεταξύ του κράτους και των πολιτών. Μεταξύ των κοινωνικών ομάδων και των τάξεων. Ανάμεσα στους ίδιους τους πολίτες και τους εργαζόμενους. Και πρώτα απ'όλα μεταξύ των γενεών. Για να ξαναμπούν οι βάσεις για το χαμένο ατομικό και συλλογικό ήθος. Και ας είναι ήδη αργά.

Πηγή: Berterlsmann Stiftung: [Social Justice in the EU -Index Report 2015](#)

Δ. Τρικεριώτης, Twitter: [@BlogGnathion](#)